

Ljeti 1912. godine prodrle su u javnost vijesti o sklapanju saveza, i izazvale uznemirenost i u Turskoj i u evropskim velikim silama. Stoga evropski kabineti pokreću mirovne inicijative, posređuju između Carigrada i drugih prijestonica balkanskih država, traže kompromisna rješenja. Pored svih nastojanja, "unutrašnji nemiri u Turskoj, odlučnost Otomanske Porte u odbijanju da dade bilo kakve koncesije, kolebljivost i nesloga velikih sila i odlučan stav balkanskih država odvele su u rat".

Prva je objavila rat Turskoj Crna Gora – 8. X 1912. godine. Ostale balkanske države uputile su, 13. X, Turskoj ultimatum, tražeći reforme i demobilizaciju vojske. Kako je to ova odbila, 17. i 18. X 1912, objavile su joj rat Srbija, Bugarska i Grčka. Za taj rat Srbija je mobilisala 356.000 ljudi, Crna Gora 33.000, Bugarska 294.000, Grčka 108.000, a Turska 307.000 vojnika.

✓ **Crnogorska vojska (vrhovni komandant kralj Nikola) bila je podijeljena u tri odreda: Istočni (komandant, brigadir serdar Janko Vukotić), sa operativnim zadatkom – ofanziva u Sandžaku; Primorski (komandant, brigadir Mitar Martinović), sa planom da dejstvom preko Taraboša sadejstvuje Zetskom odred u zauzimanju Skadra i Zetski (komandant, prestolonasljednik knjaz Danilo Petrović), sa direktivom da nastupa istočnom obalom Skadarskog jezera i osvoji Skadar.**

Po ratnom planu, prioritet Crne Gore je bilo zauzeće Skadra, a uz to i oslobodenje sjeveroistočnih krajeva zemlje. Sljedstveno tome, dvije trećine svojih snaga Crna Gora je orjentisala prema Skadru, a manji dio prema Pljevljima i istočnim zasušnjem krajevima.

Istočni odred crnogorske vojske, koji je 8. oktobra počeo pokret iz rejonu Kolašina i Andrijevice, je za 28 dana oslobodio Pljevlja, Šahovice, Bijelo Polje, Berane, Plav, Gusinje, Rožaje, Peć, Dečane i Đakovicu. Određena je tada, u skladu sa dogovorom, i granica prema Srbiji, odnosno prema djelovima koje je oslobodila srpska vojska. Po oslobodenju Peći i Đakovice, direktivom Vrhovne komande, Istočni odred upućen je s Kolašinskom i Durmitorskom brigadom, 10. novembra, ka Skadru, gdje je, 20. novembra, ušao u sastav Zetskog odreda. Serdar Janko Vukotić postavljen je za načelnika štaba Vrhovne komande.

Glavnina crnogorskih snaga spremala se za napad na Skadar. Zetski odred je do 15. oktobra, kršeći otpor nizamskih bataljona, zauzeo Tuzi i tako otvorio koridor ka Skadru. Napad na Skadar otpočeo je 28. oktobra, ali "zbog sporosti i neumješnosti nije zauzet Veliki Bardanjolt, tada slabo utvrđen". Pri-morski odred je 9. oktobra prešao tursku granicu, sukobio se s jednim turskim pukom, porazio ga i natjerao da se u neredu, preko Taraboša, povuče u Skadar. Noću 10/11 oktobra na Tarabošu – jakom utvrđenju dijela spoljnog pojasa Skadarske tvrđave, nije bilo osmanskih snaga. No, kako "ni komandanti kolona, ni komandant odreda nijesu bili svjesni postignutog uspjeha, to su Turci 11. oktobra ponovo zaposjeli Taraboš". Planirani napad za noć 24./25. oktobra suspendovao je kralj Nikola, vjerujući da će Skadar brzo istaći bijelu zastavu i nastojeći da mu-ke i pogibije vojničke skloni. Nakon toga opsadna crnogorska vojska povremeno dejstvuje artiljerijskom vatrom po turskim pozicijama.

Od samog početka rata savezničke vojne operacije brzo su se i uspješno razvijale. Vojne snage Srbije, podijeljene u tri armije, počele u nastupanje 21. oktobra sa ciljem da na Ovčem Polju koncentričnim dejstvom obuhvate i unište glavne turske snage. Međutim, turska vardarska armija krenula je naprijed i sukobila se s prvom srpskom armijom kod Kumanova. U bici, 23. i 24. X 1912, turska vojska je razbijena i u neredu se povukla prema Bitolju. Srpske snage nastavile su potom napredovanje prema Skoplju, Ovčem Polju i Kosovu. 26. X zauzimaju Skoplje, ujedinjuju se i prodiru prema jugu. Poslije pobjede na Bakarnom Gumnu, u bici kod Bitolja, od 16.-18. XI 1912, srpske su divizije uništile tursku vardarsku armiju. Time su završene operacije u Makedoniji. Primirje je zaključeno 4. decembra. U međuvremenu, 9.-19. oktobra, srpska 3. armija preuzela je sa Kosova pohod na Jadransko more i izbila do Lješa, Tirane i Drača. I ostale balkanske vojske brzo su napredovale već prvih dana rata.

Bugarska vojska (počela operacije 18. oktobra) nastupala je ka Jedrenu. 23. X dobija bitku kod Kirikilise, 30.-31. X bitku kod Lileburgasa, opsjeda Jedrene i prodire do vratnica Carigrada.